

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я
Національний фармацевтичний університет
Фаховий коледж

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ВІД ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ ДО ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО

*Матеріали
Всеукраїнської
дистанційної
науково-практичної
конференції*

17 березня 2026 року
м. Харків

компетентностей, а й розвиток емоційного інтелекту, уміння працювати з різноманітними навчальними групами, зокрема дітьми з особливими освітніми потребами.

Стратегічне значення безперервного професійного розвитку полягає також у формуванні освітньої культури, орієнтованої на системне вдосконалення. Освітні інституції, що підтримують професійне зростання педагогів, сприяють створенню відкритого, інноваційного середовища, де заохочується експериментальна діяльність, обмін досвідом і розвиток педагогічного лідерства. На рівні державної політики важливо забезпечити умови для доступності якісних програм навчання, упровадження сучасних технологій, стимулювання мотивації та кар'єрного зростання педагогічних працівників.

Цифровізація освіти відкриває нові можливості для професійного розвитку. Онлайн-курси, вебінари, освітні платформи та віртуальні спільноти дозволяють педагогам здобувати нові знання незалежно від місця та часу. Разом з тим цифрові інструменти допомагають удосконалювати власну педагогічну практику, підвищуючи ефективність освітнього процесу.

Отже, безперервний професійний розвиток педагогів є фундаментом якісної сучасної освіти. Він забезпечує відповідність освітньої системи потребам суспільства, сприяє підвищенню конкурентоспроможності педагога та формуванню покоління здобувачів освіти, здатних успішно діяти в умовах глобальних змін. Це стратегічний ресурс, від якого залежить майбутнє освітнього простору та розвиток держави в цілому.

УДК 378.046.4:004

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Євген Бондарєв

**Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів медицини та фармації,
Національного фармацевтичного університету**

м. Харків, Україна

Стрімкий розвиток цифрових технологій у ХХІ столітті зумовлює необхідність переосмислення підходів до професійної підготовки педагогічних

працівників. Цифрова трансформація освіти передбачає не лише оснащення навчальних закладів сучасними технічними засобами, а й формування відповідних компетентностей у педагогів, які безпосередньо впроваджують цифрові технології в освітній процес. У цьому контексті система підвищення кваліфікації набуває особливої ролі як ключовий механізм неперервного професійного розвитку вчителів в умовах цифрового суспільства.

Актуальність проблеми підтверджується на нормативному рівні: Законом України «Про освіту» інформаційно-цифрову компетентність визначено однією з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [1]. У 2021 році МОН України затверджено «Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності» (наказ від 10.12.2021 № 1340), яка окреслила основні вимоги та змістові орієнтири для провайдерів освітніх послуг [2]. Водночас практика свідчить про суттєві розбіжності між задекларованими стандартами та реальним рівнем цифрової готовності педагогічних кадрів.

Основою для формування цифрової компетентності педагогів є Концептуально-референтна рамка цифрової компетентності педагогічних та науково-педагогічних працівників (DigCompEdu UA), яка розроблена Українськими експертами на основі Європейської моделі DigComp 2.1 та рамки для освітян ЄС DigCompEdu [3]. Рамка містить 5 вимірів, 5 сфер та 22 цифрові компетентності, що охоплюють: цифрове середовище та інфраструктуру; навчання та викладання з використанням цифрових технологій; цифровий контент та освітні ресурси; цифрову безпеку та відповідальну поведінку; цифровий професійний розвиток педагога.

Аналіз практики підвищення кваліфікації педагогічних працівників дозволяє виокремити кілька ключових проблем. По-перше, відсутність системного підходу до оцінювання вхідного рівня цифрової компетентності слухачів, що унеможливорює реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій у процесі навчання. По-друге, переважання теоретичної складової над практичною у змісті програм підвищення кваліфікації, внаслідок чого педагоги отримують знання про цифрові інструменти, однак не набувають достатніх навичок їх практичного застосування в освітньому процесі. По-третє, недостатня варіативність форм і методів навчання дорослих у системі підвищення кваліфікації.

Ефективна модель формування цифрової компетентності педагогічних працівників у системі підвищення кваліфікації, на мій погляд, має ґрунтуватися на наступних принципах: діагностичності (попереднє оцінювання рівня цифрових компетентностей слухача на основі валідованих інструментів самооцінювання); практикоорієнтованості (пріоритет кейсових завдань, розробки реальних дидактичних матеріалів); інтеграційності (поєднання синхронних та асинхронних форм навчання, залучення електронних освітніх ресурсів та платформ, зокрема Дія.Освіта, EdEra, та ін.); неперервності (забезпечення подальшого супроводу педагогів після завершення формального навчання через механізми наставництва, онлайн-спільнот та рефлексивних практик).

Перспективним напрямом є впровадження цифрових бейджів (digital badges) та мікрокреденціалів як альтернативних форм підтвердження набутих компетентностей, що відповідає загальноєвропейським тенденціям реформування систем визнання кваліфікацій. Досвід країн ЄС свідчить, що запровадження таких механізмів підвищує мотивацію педагогів до цифрового саморозвитку та забезпечує більш гнучкий і модульний підхід до побудови програм підвищення кваліфікації [4].

Таким чином, формування цифрової компетентності педагогічних працівників є стратегічним завданням системи підвищення кваліфікації в умовах цифровізації освіти. Досягнення якісного результату потребує впровадження компетентнісно-орієнтованих, практикоспрямованих програм, що базуються на визнаних міжнародних рамках та враховують індивідуальні потреби педагогів. Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці та апробації діагностичного інструментарію для визначення рівнів цифрової компетентності педагогів у закладах різних рівнів освіти, а також на моніторингу ефективності реалізованих програм підвищення кваліфікації.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності» від 10.12.2021 № 1340. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/85210/
3. Концептуально-референтна Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників (DigCompEdu UA). Дія.Освіта. URL:

https://osvita.djia.gov.ua/uploads/0/2622-ramka_cifrovoi_kompetentnosti_pedagogicnih_j_naukovo_pedagogicnih.pdf

4. Цифрова компетентність вчителя — 2025: формуючи майбутнє освіти : збірник матеріалів / НАПН України, ІЦО НАПН України. Київ, 2025. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745886/>

УДК 378.046.4

БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ ЯК СТРАТЕГІЧНА СКЛАДОВА ЯКОСТІ ОСВІТИ

Оксана Вашицька, Наталя Карганова

Дніпровський індустріально-педагогічний фаховий коледж

м. Дніпро, Україна

Сучасні освітні реалії характеризуються швидкими трансформаціями наукового знання, педагогічних технологій та соціокультурного середовища, що зумовлює необхідність безперервного професійного розвитку педагогічних працівників. Безперервний професійний розвиток визначається як системний, цілеспрямований процес удосконалення професійних компетентностей протягом усієї кар'єри, що охоплює формальне підвищення кваліфікації, самоосвіту, обмін досвідом та рефлексію [3; 4].

Актуальність проблеми зумовлена тим, що педагог, який не оновлює свої знання та методики, не здатен забезпечити формування у здобувачів освіти актуальних компетентностей, необхідних для життя в умовах інформаційного суспільства та глобальних викликів. Закон України «Про освіту» (2017) закріплює обов'язок педагогічних працівників постійно підвищувати кваліфікацію та розвивати професійні компетентності як ключовий фактор забезпечення якості освіти [1]. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018) підкреслює роль безперервного навчання у модернізації підготовки педагогів [2].